

Az Igazságügyi Szakértői Tevékenység Etikai Kódexe

*Az Etikai Kódex az igazságügyi szakértői kamaráról rendelkező
1995. évi CXIV. törvény 26. §. a.) pontjában meghatározott,
- az igazságügyi szakértői tevékenység etikai normáira vonatkozó - szabályokat tartalmazza.*

Az Etikai Kódexbe foglalt szabályok betartása minden igazságügyi szakértőre kötelező,
függetlenül attól, hogy tagja-e a Magyar Igazságügyi Szakértői Kamarának,
vagy attól, hogy kirendelés vagy megbízás alapján jár el.

Etikai vétséget követ el az igazságügyi szakértő (továbbiakban szakértő), aki a
kódexbefoglalt magatartási szabályokat megszegi.

A Kamara tagja köteles az alapszabályban előírt kötelezettségeit betartani.

Az igazságügyi szakértőtől e l v á r h a t ó, hogy:

1. A kirendelés-, ill. a megbízás elfogadása előtt:

- 1.01. Összeférhetetlenségre hivatkozással hárítsa el a megbízás elfogadását vagy teljesítését, ha a megbízás tárgyát képező ügy vonatkozásában olyan meghatározó információ birtokában van, mely egyéb ügy kapcsán jutott tudomására, és annak felhasználása a titoktartás szabályaiba ütközik. Kirendelésnél ne használjon fel ilyen adatot.
- 1.02. Összeférhetetlenségre hivatkozzék akkor is, ha a szakértői tevékenység tárgyával vagy az ügy szereplőivel olyan korábbi kapcsolata volt, amelynek informális vagy érzelmi következménye befolyásolná az objektív vélemény kialakításában, vagy ilyen látszatot kelthetne.
- 1.03. A kirendelővel vagy megbízóval - összeférhetlenség híján is - közölje, ha az ügyben szakértőként, tanácsadóként korábban már eljárta, vagy az eljárás bármelyik érdekelt szereplőjével kapcsolatban állt.
- 1.04. Az összeférhetlenség esetein kívül minden kirendelésnek eleget tegyen, kivéve, ha annak teljesítésében egészségi állapota, túlterheltsége vagy valamilyen külső körülmény - igazolhatóan - megakadályozza.
- 1.05. Ha ez a megbízás felkínálásakor vagy a kirendeléskor nagy valószínűséggel megítélhető, a szakvélemény felhasználásával remélt siker bizonytalanságára rámutasson,
- 1.06. Szakmai illetékességén kívüli területre vonatkozó-, jogszabályba ütköző-, tisztességtelen- vagy erkölcstelen célú megbízást elhárítson {vagy a szakértői véleményben ilyen kérdésre válaszoljon}.

2. Szakértői véleményének készítése során

- 2.01. Az eljárás anyagából megismert állításokkal ellentétes, általa ismert tényekről a kirendelőt vagy megbízót - a titoktartásra vonatkozó előírások betartásával - tájékoztassa.
- 2.02. Akár kirendelés, akár megbízás alapján jár el - minden általa ismert és megismerhető adat feltárása útján - pártatlan, teljes körű értékelést közöljön megbízójával,
- 2.03. Akár kirendelés akár megbízás alapján jár el, bármilyen formájú befolyásolási kísérletet, vagy ilyenként értelmezhető célzást, ráutaló magatartást világosan, egyértelműen és félreérthetetlenül visszautasítson, valamint ilyen kísérlet megtörténtéről kirendelőjét ill. megbízóját haladéktalanul tájékoztassa,
- 2.04. Amennyiben perbeli vagy peren kívüli megbízásból eredő tevékenysége során olyan szakmai helyzettel találkozik, amelyben előzetes véleménye szerint valamelyik, vagy mindkét fél álláspontja egyértelműen téves, a vitás kérdés egyezséggel történő megoldását javasolja, és közreműködését felajánlja,

- 2.05. A felek érzelemnyilvánításaitól határolja el magát, ilyenről maga is tartózkodjék, az udvariasság szabályait tartsa be, továbbá - már pártatlanságának kifejezésre juttatása céljából is - a feleket is csak szakmai tények közlésére korlátozódó magatartásra ösztönözze,
- 2.06. Bizalmi helyzetére tekintettel udvarias, türelmes, a vele kapcsolatba kerülő személyek nemétől, etnikumától, társadalmi- vagy pártállásától, vallási- ill. világnézeti meggyőződésétől független magatartást tanúsítson, és emberek közötti kapcsolatokban kárt ne okozzon.
- 2.07. Ha a szakértői tevékenységtől (akár nem jogerősen is) eltiltották, vagy ellene büntető eljárás indult, valamint ha személyére nézve összeférhetetlenséget észlel, vagy ilyent - az elvállalt ügyel kapcsolatban - bármely hatóság megállapított, ezt kirendelőjének ill. megbízójának azonnal jelentse be.
- 2.08. Határidőre való teljesítésben történő akadályoztatás esetén módosítási javaslattal éljen, illetve a teljesítés tartós akadályoztatásáról vagy lehetetlenné válásáról - az ok megjelölésével - a kirendelőt ill. a megbízót haladéktalanul értesítse.
- 2.09. Ha kirendelés alapján jár el, a kirendelő kérdéseinek egyértelmű megválaszolása érdekében egyeztessen a többi szakértővel, a fennmaradó véleménykülönbségekre mutasson rá, jelentőséggel bíró, netán köz- vagy szakmai-érdekű véleményeltérések esetén a területi vagy a Magyar Igazságügyi Szakértői Kamara közreműködését kérje,
- 2.10. Mind kirendelője mind megbízója előtt feltárjon minden felismert érdekellentétet,
- 2.11. A címére kézbesített - intézkedést igénylő - megkereséseknek tegyen eleget,
- 2.12. Olyan módon tartson kapcsolatot az ügyben érdekelt felekkel, hogy eljárásának pártatlansága kérdéses ne lehessen, és hogy az ne sértse egyik fél érdekeit sem.
- 2.13. Senkivel ne alakítson ki olyan kapcsolatot, amely kérdéssé teheti eljárásának pártatlanságát. Ha ilyen kapcsolata az eljárás idején kialakult, arról a kirendelőt vagy a megbízót haladéktalanul értesítse.
- 2.14. A felek vagy megbízója előtt ne tegyen olyan kijelentést és ne tanúsítson olyan magatartást, amely az ügy érdemi elbírálójával fennálló kapcsolatára utal.
- 2.15. A kirendelés alapján eljáró szakértő különleges helyzetével ne éljen vissza.
- 2.16. Sem tudatosan, sem gondatlanul ne alkalmazzon olyan módszereket, és az adatokat ne csoportosítsa olyan módon, hogy annak alapján a tudomány aktuális állásától eltérő következtetések származhassanak.

3. A szakértői vélemény vonatkozásában

- 3.01. Szakértői véleménye olyan tartalmi teljességgel, egyértelműséggel, tömörséggel, szabatossággal és részletezettséggel készüljön, hogy megbízója ill. kirendelője valamint az érdekelt felek a vélemény megállapításait ellenőrizhessék,
- 3.02. Ha szakértői véleményében egyértelmű megállapításra nem tud jutni, jelölje meg a lehetséges alternatívákat, és hívja fel a figyelmet a bizonytalan, vagy nehezen értelmezhető eredményre, a bizonytalanság okára, a pontosítás lehetőségeire vagy lehetetlenségére.
- 3.03. Szakértői véleményének megállapításait - releváns tények későbbi felmerülése esetén - hajlandó legyen megváltoztatni, és a módosítást megfelelően indokolni,
- 3.04. Szakértő társának szakértői véleményéről, annak megállapításairól csak akkor nyilatkozzék, ha a szakértői vélemény megállapításainak birtokába jogszerűen jutott,
- 3.05. Ha szakértői véleményében olyan megállapításra jut, amelyet - ismeretei szerint - más szakértő írásban, vagy a nyilvánosság előtt korábban már közölt, úgy erre utaljon.
- 3.06. Szakértői véleményében kerülje a szubjektív megállapításokat

4. Általában pedig

- 4.01. Tartsa be titoktartási kötelezettségét (amely a szakértő közreműködésének kezdeményezésétől kezdődik, minden információra vonatkozik, így a visszautasított kirendelés vagy megbízás tényére és tartalmára, és minden megismert más adatra is)!

Ez alól csak jogszabályban meghatározott esetben tehet kivételt,

4.02. Gondoskodjon arról, hogy alkalmazottai, beosztottai a titokkezelésre vonatkozó előírásokat betartsák,

4.03. Családi-, baráti-, hivatalos-, vagy nem hivatalos társadalmi érintkezései során a kijelölés vagy megbízás útján megismert ügyről bármit közöljön,

4.04. Hang- vagy képfelvételt tárgyalófele megnyilatkozásairól csak annak hozzájárulásával készítsen vagy engedjen készíteni,

4.05. A kirendelés vagy megbízás alapján folytatott szakértői eljárás során, a közvetlenül érintett fél kívánságára, a négy szemközttiséget - ha az más szabályt nem sért - biztosítsa,

4.06. A kamarát vagy kamarai tagtársait érintő nyilatkozatot mind a nyilvánosság előtt, mind a médiának csak a Kamara Elnökségének tudomásával tegyen, és hogy egyéb nyilatkozata mind tagtársai mind a szakma tekintélyét figyelembe vegye,

4.07. Kamarai tevékenysége során tudomására jutott ismeretanyagot, véleményt, vitát, szavazási eredményt, határozatot, vizsgálati- vagy jegyzőkönyvi anyagot - a nyilvános közgyűlésen történeteket és a kamara által nyilvánosságra hozottak kivételével - bárkivel közöljön,

4.08. Hogy az eljárásban résztvevők vagy érintettek valamelyikének tapasztalatlanságára, járatlanságára utaló közlést tegyen,

4.09. Szakértőtársa ellen csak az Etikai Bizottság állásfoglalása vagy egyeztető közreműködésének sikertelensége után indítson pert,

4.10. Ha más szakértő munkájában az etikai kódex követelményeit tartósan vagy súlyosan sértő magatartást észlel, az Etikai Bizottság elnökét tájékoztassa,

4.11. Szakértői működésére utaló névtáblát csak lakó- vagy irodaépülete falán helyezzen el (amely csak a szakértő nevét, címét, működési körét, telefon- és fax számát tartalmazhatja). Ily adatokra utalás minden helyzetben szigorúan csak tényközlésre korlátozódik.

4.12. A szakértő mind szakértői eljárása során, mind közszerepléseiben, mind magánéletében tanúsítson olyan magatartást, hogy azzal a saját- és a szakértők közösségének tekintélyét erősítse.

4.13. A szakértő az eljárásban hivatalból résztvevőkkel olyan kapcsolatot alakítson ki, amely a kölcsönös megbecsülésen alapozódik, és az együttműködést eredményessé teszi,

4.14. Amennyiben szakértői tevékenysége során olyan joghézagot, a jogértelmezés vagy valamely szakmai előírás hiányosságát észleli, amely a szakértői vélemény megállapításaira hatással lehet, arra - a kamara útján - felhívja az illetékesek figyelmét.

4.15. Mind szakértői eljárása-, mind közszereplési-, mind magánéleti megnyilatkozásai során a szakértő köteles betartani az Etikai Kódex előírásait.

Az igazságügyi szakértői tevékenység etikai szabályait tartalmazó Etikai Kódexet a Magyar Igazságügyi Szakértői Kamara Küldöttgyűlése 1997. április 19-én elfogadta, és 1997. november 22-én módosította.

Dr. Forgács Zoltán

a Magyar Igazságügyi Szakértői Kamara
Etikai Bizottságának elnöke

Dr. Meleg Gábor

a Magyar Igazságügyi Szakértői Kamara
elnöke